

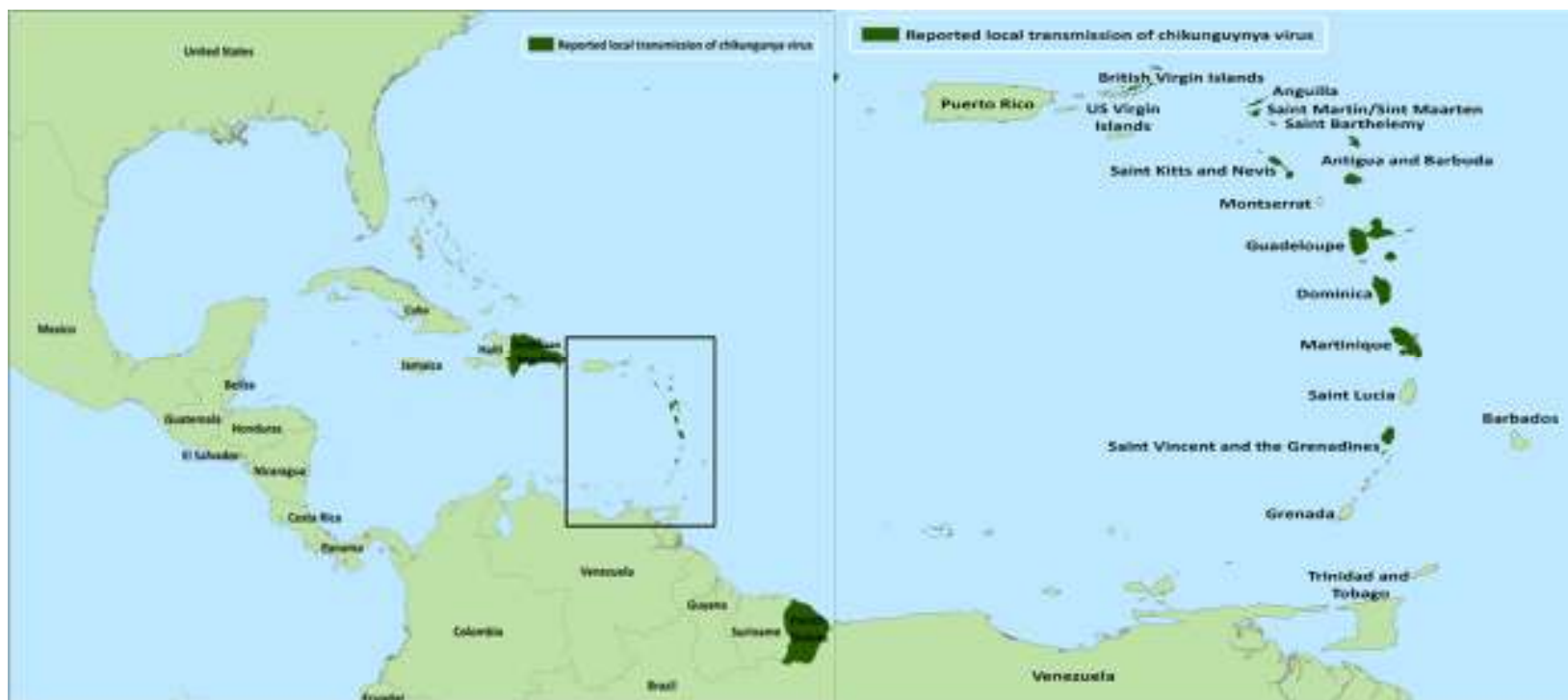
Треската Чикунгуња

Разпространение на Векторно-пrenaсяните вирусни заболявания

- Векторно-пrenaсяните вирусни заболявания са заплаха за общественото здраве в Европа и Света. Промените свързани със затоплянето на климата на Земята, изразяващи се в повишаване на средногодишните температури и неравномерното разпределение на валежите са най-важните фактори влияещи върху екосистемите. Драматичните промени в екосистемите благоприятстват за разширяването арела на обитаване на редица кръвосмучещи насекоми, които са и вектори, отговорни за пrenaсянето на редица вирусни заразни болести по животните и хората и тяхната експанзия в последното десетилетие. Посредством разрастването на световната икономика и търговия, транспорт и движение на хора и стоки по целия свят се благоприятства бързото разпространение, както на патогенни вируси, бактерии и паразити, така и на векторите, които ги пrenaсят.
- В последните години Европа бе обезпокоена от нарастващата възможност за навлизане на нови инвазивни видове комари. Това безпокойство се засили особено след установяването на **азиатския тигров комар *Aedes albopictus*, който в момента е най-инвазивният глобален вектор, пrenaсящ различни заболявания.**
- Този комар се е разпространил от първоначалното си място на обитаване в Югоизточна Азия към всички континенти чрез морския транспорт на товари. След неговото първоначално навлизане в Европа в края на 20-и век *A. albopictus* стана един регулярно установяван комарен вид в Южна Европа.

Разпространение на Чикунгуня вирус

Фиг. 1. Територии и страни в басейна на Карибско море и Латинска Америка, засегнати от Треска Чикунгуня към 14 май 2014 г,

Етиология и разпространение на векторите

- Треската Чикунгуня (*Chikungunya Virus Fever*) е [арбовирусна инфекция](#) при хората. Вирусът, (CHIKV) принадлежи към род [Alphavirus](#) (Фиг.1) на сем. *Togaviridae* и се пренася от комари, предимно от род [Aedes](#)
- Заболяването е характерно за тропическите райони на Африка и Азия, но климатичните промени и антропогенният фактор способстват за разпространението на [векторите](#) на заболяването и разпространението му в нови неестествени за болестта региони

Епидемиология

- Към вируса са възприемчиви и хората. Боледуват и [шимпанзета](#), [макаци](#), [павиани](#) и [колобуси](#). Комарите представляват вектор, като го предават от здрав към болен посредством кръвосмучене и инокулиране на причинителя. Два са основните вектори на вируса на Чикунгуня - [Aedes aegypti](#) и [Aedes albopictus](#) (Азиатски тигров комар)

Исторически сведения за заболяването

- Названието Чикунгуня идва от езика [суахили](#) (език разпространен в Танзания, Кения и Източна Африка) и буквално се превежда като "връзвръщаща", "изкривяваща костите" или "превиваща" болест. Всички тези определения са свързани със симптомите подобни на [артрит](#), които предизвикват изкривяване на крайниците и пръстите и силни болки в [ставите](#), които обездвижват и приковават на легло пациентите за период от няколко седмици до няколко месеца. Болестта е описана за първи път през 1955 г. при изследването на огнище на заболяване в Танзания, на границата с Мозамбик и езерото Танаганайка.

Епидемиология

- Тези комари хапят хората през светлата част на денонощието, като пикът на тяхната активност се проявява в ранното утро и края на втората половина на деня. И двата вида комари хапят на открито, а *Aedes aegypti* е активен и в закрити помещения. Случаите на огнища в Италия и Франция през 2007 г. се дължат на пренасянето на заразени тигрови комари от Югоизточна Азия. ***Предполага се, че това се е случило с помощта на корабни товари с автомобилни гуми.*** На новите местообитания те намират благоприятни условия за размножаване. ***До момента тигрови комари са открити в редица южноевропейски и средиземноморски страни като [Гърция](#), [Сърбия](#), [Албания](#), [Франция](#), [Испания](#) и [Турция](#). Комарите могат да се разпространят и с туристически багаж ([Германия](#)) или пренос на екзотични палмови растения ([Холандия](#)).*** По данни на Огнян Миков, Национален център по заразни и паразитни болести, София в България този комарен вид не е установяван.

Клинични признаци

- Инкубационният период е в рамките на 4 до 8 дни след ухапване. В някои случаи може да продължи и до 12 дни. Клиничните признаци се проявяват с внезапна треска (температура до 40°C), често съпроводена с болки в ставите в резултат на възникналия артрит. Съпровожда се и с болки в мускулите, главоболие и угнетеност. Болките в ставите са много силни и обикновено преминават за няколко дни до седмица. В повечето случаи пациентите оздравяват напълно, но е възможно ставните болки да продължат няколко месеца до година. Регистрирани са и случаи на очни, неврологични и сърдечни усложнения. Възможни са и усложнения на храносмилателната система. Сериозни усложнения възникват рядко, а смъртните случаи са малко. Не са редки случаите и на наличие на кожен обрив и за това често клиничните признаци се бъркат и заболяването се диагностицира като Хеморагична треска Денга.

Диагноза

Лабораторна диагноза

- Диагнозата се основава на данните от епидемиологичното проучване, клиничните признаци, на данните от лабораторните изследвания и диференциалната диагноза.
- За лабораторна диагноза се използва метода ELISA. При него се откриват специфични антитела срещу вируса в проби кръвен серум. Нивото на антителата е най високо след 3 - 5 седмици от проявата на клиничните признаци и продължава да е високо около месец.

Диференциална диагноза

- В диференциално-диагностично отношение трябва да се вземат предвид следните заболявания, проявяващи се със сходни на треската Чикунгуня признаци:
- Хеморагична треска Денга – среща се в тропически и субтропически райони на Африка, Латинска Америка и Азия.

Диференциална диагноза

- Западнонилска треска – разпространено в Европа (Румъния, Гърция, Италия, България – 2 случая през 2012 г.). Птиците са естествен резервоар на вирусния причинител.
- Инфекция със Зика вирус – среща се предимно в Африка и Азия, но поради нарастването на търговските връзки разширява ареала си. За заболяването е характерно слаба симптоматика и самооздравяване на пациента.

Лечение

- Няма сигурно лечение на болестта. То е насочено към облекчаване на симптомите, основно тези свързани с болките в ставите.
- Използват се нестероидни противовъзпалителни препарати, но без [аспирин](#), поради опасността от повишаване на вероятността от кръвотечения.
- [Ваксина](#) против заболяването не се прилага. Преболедувалите придобиват стабилен и продължителен имунитет.
- ***Не са описани случаи на повторно заболяване при преболедували.***

Профилактика

- През последните години бяха проведени изследвания за разработването на ваксина.
- За ограничаване на заболяването е важно да се намалят местата, където се размножават комарите. Необходимо е и използването на инсектициди и обработка на водата с цел унищожаване на преимагинерните форми на комарите.
- Хората трябва да носят дрехи с дълъг ръкав и използват репеленти с цел ограничаване на ухапванията.

Изводи:

- Епидемичният взрив от треска Чикунгуня на Карибите показва устойчивото разширяване ареала на разпространение с този възникващ биологичен риск посредством разрастването на световната икономика, търговия, транспорт и движение на хора, стоки и услуги на фона на благоприятни еколого-климатични условия за развитие на векторите, които го пренасят. Нараства и важността от предварително изработване на план за спешни мерки от страна на здравните власти, които да действат адекватно, подкрепени от ефективния лабораторен контрол за ранно разкриване и идентифициране на причинителя.

Изводи:

- Азиатският тигров комар *Aedes albopictus* в момента е най-инвазивният глобален вектор, пренасящ различни вируси, които са патогенни за човека и животните. Той е разпространен във всички континенти по Света и регулярно се установява в уловите от комари в Южна Европа и Средиземноморския басейн.

Изводи:

- Тъй като в района на Карибите има редица островни държави и отвъдморски територии, принадлежащи административно главно към две европейски страни (Франция и Англия), то и рискът от пренасяне на заразата отново към европейския континент реално съществува. Много е важно да се следи сезонната динамика на развитие на векторите *Aedes albopictus* и [*Aedes aegypti*](#) в района на Средиземноморието, а рискът от ново нахлуване следва да се отчита в контекста на тяхното развитие, плътност и териториална разпространеност през летния сезон на 2014г.

**Благодаря за
Вниманието!**

